

Justis og Beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Deres referanse

Vår referanse

Dato

17-183186ADM-ROMS

23.11.2017

Høringsuttalelse – NOU 2017:8 Særdomstoler på nye områder?

Det vises til ovennevnte utredning med høringsfrist den 1. desember 2017. Romsdal tingrett og fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Møre og Romsdal inngir med dette felles høringsuttalelse til utvalgets utredning. Fra vår side begrenser vi uttalelsen til å omfatte behandlingen av barnesakene.

1. Merknader til utredningen og utvalgets forslag

Romsdal tingrett og Fylkesnemnda i Møre og Romsdal oppfatter utredningen som grundig og god. Vi støtter hovedlinjene i utvalgets vurderinger og forslag, og at det er den såkalte tingrettsmodellen som framstår som den beste løsningen. I likhet med utvalget mener vi at det bør høre under tingrettene å avgjøre foreldretvister og saker om tvang etter barnevernloven i første instans. For å sikre at sakene behandles i et sterkt fagmiljø, bør barnesakene behandles i bare noen av landets tingretter. For å hindre at verdifull kompetanse går tapt i en overgangsperiode, bør dagens fylkesnemndsledere oppnevnes som dommere i de tingrettene som skal behandle slike saker. Bare dommere som gjennomgår en særskilt og obligatorisk opplæring, blant annet om vurdering av omsorgskompetanse og barns utvikling, behov og fungering, skal kunne behandle barnesakene.

Fylkesnemndenes avgjørelser i saker etter barnevernloven er av de aller mest alvorlige og inngripende vedtak samfunnet kan treffe overfor sine borgere. Inngrepets art tilsier at det bør ligge til domstolene i første instans å treffe avgjørelse i slike saker. Domstolsbehandling sikrer i større grad uavhengighet fra forvaltningen og politisk styring, og kan bidra til å øke tilliten til avgjørelsesorganet hos de avgjørelsene retter seg mot og samfunnet for øvrig. Uavhengighet og tillit hos det organ som treffer avgjørelser i slike saker vurderes som spesielt viktig.

Vi vurderer det som svært viktig at det blir mulig å behandle saker som gjelder fast bosted, samvær og foreldreansvar sammen med barnevernssaker der både barnelovs- og barnevernsspørsmål er aktuelle i den samme familien. Ved sambehandling av disse sakene kan disse spørsmålene ses i sammenheng, noe som kan bidra til bedre løsninger for det

enkelte barn. Videre vil man kunne unngå forsinkelser som kan være belastende for barn og familie. Enn videre kan man unngå at barn trekkes inn i flere ulike prosesser for fylkesnemnd og domstol, med de belastninger det kan medføre. Det vurderes å være til barnas beste at disse sakene behandles samlet av ett organ.

Barnesakene vurderes å stille særskilte krav til kompetanse hos dem som skal behandle og avgjøre dem. Avgjørelser knyttet til barns oppvekst skal bygge på en vurdering av hvordan forholdene vil utvikle seg framover i tid under ulike forutsetninger. Avgjørelsesorganet må vurdere barnets fortid og nåtid, for å kunne trekke slutninger om hva som er best for barnet fremover i tid. Utfallet av saken er avgjørende for barnets fremtid, og behovet for å unngå uheldige avgjørelser er spesielt stort på dette området. Ettersom sakene gjelder barn, kreves det oppdatert kunnskap om barns utvikling, fungering og behov. Den som skal avgjøre saken må også ha evne til å involvere det aktuelle barn i saken på et tilpasset nivå. Disse sakene krever både barnefaglig og juridisk kompetanse. Enn videre bemerkes det at barnesakene er unntatt fra partenes frie rådighet. Avgjørelsesorganet har selv ansvar for at saken er opplyst slik at man forsvarlig kan vurdere og ta stilling til hvilket utfall som vurderes å være til det aktuelle barnets beste. Dette stiller særlige krav til egen kunnskap og oversikt hos dem som skal administrere og avgjøre saken, og innebærer at man ikke alene kan lene seg på ekstern kompetanse og kunnskap i form av sakkyndige.

På bakgrunn av ovennevnte særskilte krav til kompetanse ved behandling av barnesakene mener vi derfor:

- Mengdetrening i spesialiserte avdelinger i tingrettene, hvor den vesentligste delen av saksporteføljen til den enkelte dommer er barnesaker, er nødvendig av hensyn til den spesialkompetanse som kreves i barnesakene. Krav om at den vesentligste delen av sakene i de aktuelle avdelingene skal være barnesaker er også viktig med hensyn til hurtig avvikling av sakene, noe som vurderes som spesielt viktig for barnesakene; det kan innebære belastninger for barn å stå i slike prosesser og leve med en uavklart omsorgssituasjon over tid.
- Mengdetreningen i spesialavdelinger må suppleres med obligatorisk opplæring for den enkelte dommer i disse avdelingene, og da med fokus på oppdatert og relevant barnefaglig forskning og kunnskap.
- Den betydelige barnevernfaglige kompetansen som fylkesnemndene besitter i dag bør videreføres ved at nemndsledere og saksbehandlere overføres til de aktuelle avdelingene i tingrettene. Nemndene fungerer på mange måter som en domstol i dag, og nemndsledere skal i henhold til barnevernloven kapittel 7 fylle kravene til dommere. Saksbehandlerne i fylkesnemndene har spisset kompetanse med hensyn til saksforberedelse og avvikling av barnevernssaker i førstelinjen.
-

Avslutningsvis under dette punktet bemerkes det at store og sentrale europeiske land som det er naturlig at Norge sammenligner seg med, England og Tyskland, har henholdsvis egne familiedomstoler og familieavdelinger i tingrettene. Det vises til redegjørelsen for disse systemene i utredningen kapittel 14. Spesialiseringen i nevnte land framstår å ha sin bakgrunn i en erkjennelse av at barnesakene krever særskilt kompetanse og prioritering, og at det er spesielt viktig for både individ og samfunn at uheldige avgjørelser på dette området så langt som mulig unngås.

2. Romsdal tingrett bør være en av de tingrettene som skal behandle barnesaker

Etter vår oppfatning ligger forholdene godt til rette for å etablere en slik barne- og familieavdeling som utvalget skisserer i Romsdal tingrett, og da ved å knytte sammen ressursene i Romsdal tingrett og fylkesnemnda i Møre og Romsdal.

Romsdal tingrett og Fylkesnemnda i Møre og Romsdal vurderes å til sammen utgjøre et slikt sterkt og etablert fagmiljø for behandling av barnesaker, som utvalget skisserer.

Fylkesnemnda i Møre og Romsdal ligger i samme by som Romsdal tingrett, slik at man ikke risikerer tap av verdifull kompetanse i forbindelse med en systemomlegging som følge av oppsigelser begrunnet i lang reisevei.

Romsdal tingrett ligger videre midt i fylket, noe som er gunstig i forhold til reisevei for parter og aktører i sakene.

Romsdal tingrett og Fylkesnemnda i Møre og Romsdal stiller seg til disposisjon for et eventuelt prøveprosjekt i tilknytning til Særdomstolsutvalgets forslag, også hvis det blir aktuelt å kun regionalisere barnevernssakene mens alle landets tingretter fortsatt skal behandle saker etter barneloven. Tingretten og fylkesnemnda er nært lokalisert hverandre, og det er derfor ikke behov for endring av lokalisering/lokaler for å kunne gjennomføre et slikt prosjekt.

Vi vil sterkt oppfordre til at de gode tankene og forslagene til Særdomstolsutvalget så snart som mulig prøves ut. Slik vi ser det er det ikke nødvendig å avvente Domstolkommisjonens vurderinger før et slikt prøveprosjekt igangsettes. Erfaringer fra et slikt prøveprosjekt vurderes å kunne gi nyttig informasjon til Domstolkommisjonens utredning.

Romsdal tingrett

Svein Eikrem
sorenskriver

Fylkesnemnda Møre og Romsdal

Arild Farstadvoll
daglig leder